

Főoldal>Családi ügyek, öröklés>Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [sk](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Swipe to change

szlovák

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog

Szlovákia

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szlovák családjogi törvény (a családról és egyes törvények módosításáról szóló 36/2005. sz. törvény) és a joggyakorlat alapján a szülői felelősség (azaz a szülői felügyeleti jogok és kötelezettségek) különösen a gyermek gondozására, tartására, képviseletére és a vagyonának kezelésére terjed ki.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A gyermekkel kapcsolatos szülői jogokat és kötelezettségeket a két szülő együttesen gyakorolja, tekintet nélkül arra, hogy a gyermek házasságból vagy azon kívül született-e, és hogy a szülők együtt élnek-e vagy sem (házasok, különváltak vagy elváltak).

A szülőket a családjogi törvény 38. szakaszának (4) bekezdésében meghatározott súlyos körülmények fennállása esetén a bíróság megfoszthatja szülői jogaiktól és kötelezettségeiktől (vagy ezeket korlátozhatja).

A családjogi törvény 29. szakaszában foglalt feltételek alapján a bíróság egy 16 évesnél idősebb kiskorú szülő számára a kiskorú gyermeke személyes gondozására vonatkozó szülői jogokat és kötelezettségeket biztosíthat.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Igen. Ha egy kiskorú gyermek egyik szülője sem rendelkezik teljes cselekvőképességgel, felfüggesztették a szülői jogai és kötelezettségeik gyakorlását, mindkettőjüket megfosztották a szülői jogaiktól és kötelezettségeiktől, vagy mindketten meghaltak, akkor a bíróságnak ki kell jelölnie egy gyámot, aki köteles a kiskorú gyermeket felnevelni, képviselni és a vagyonát kezelni.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A bíróságnak kell határoznia a szülői jogok és kötelezettségek megosztásáról és gyakorlásáról (még akkor is, ha a két szülő továbbra is együttesen gyakorolja a szülői jogokat és kötelezettségeket), vagy jóváhagyhatja a szülők megállapodását.

A családjogi törvény 36. cikkének (1) bekezdése alapján „a kiskorú gyermek különélő szülei bármikor megállapodást köthetnek a szülői jogai és kötelezettségeik gyakorlásáról. Ha a szülők nem tudnak megállapodni, a bíróság erre irányuló kérelem hiányában is szabályozhatja a jogaik és kötelezettségeik gyakorlásának módját; a bíróságnak különösen arról kell döntenie, melyik szülő gyakoroljon felügyeleti jogot a kiskorú gyermek felett. A 24., 25. és 26. cikkek rendelkezései értelemszerűen alkalmazandók”.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülők által a szülői jogokról és kötelezettségekről kötött megállapodásokat a bíróságnak jóvá kell hagynia.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A viták bíróságon kívüli rendezése a közvetítésről szóló 420/2004. sz. törvény alapján közvetítés útján lehetséges. Ez a törvény a családjogi jogvitákra is vonatkozik. A közvetítés egy olyan bíróságon kívüli eljárás, amelyben az érintett felek közvetítő segítségét veszik igénybe a közöttük fennálló szerződéses vagy egyéb jogviszonyukra kiterjedő vita megoldására. A közvetítés során elért megállapodást írásba kell foglalni, és az kötelező az eljárásban részt vevő felekre.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bírő a gyermekkel kapcsolatban?

A bíróság főszabály szerint bármiről dönthet, az egyetlen kivétel az, hogy nem ítélné oda a szülői felügyeleti jogot csak az egyik szülőnek. Csak akkor kaphat az egyik szülő kizárólagos felügyeleti jogot, ha a másik szülőt megfosztották a szülői jogaitól és kötelezettségeitől. A gyakorlatban azonban a bíróság dönt arról, melyik szülő felügyelete alá kerüljön a gyermek, melyik képviselje a gyermeket és kezelje a vagyonát. A bíróság arról is rendelkezik, hogyan járuljon hozzá a felügyeleti jogot nem gyakorló szülő a gyermek tartásához; másik lehetőségként jóváhagyhatja a szülőknek a tartásdíjra vonatkozó megállapodását.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A „szülői felelősség” kifejezésnek nincs pontos megfelelője a szlovák családjogi törvényben. A szlovák családjogi törvényben a „szülői jogok és kötelezettségek” fogalma használatos, amellyel mindig közösen rendelkezik a két szülő, tehát soha nem állhat elő olyan eset, hogy csak az egyik szülő rendelkezik a felügyelettel – kivéve, ha a másik szülő elhunyt, jogilag cselekvőképtelen, vagy megfosztották a szülői jogaitól és kötelezettségeitől. Ezt meg kell különböztetni a tényleges felügyeleti jogtól. Ha a szülők egyike kapta meg a felügyeleti jogot, akkor ez a szülő a másik szülő jóváhagyása nélkül dönthet a gyermek mindennapi életét érintő valamennyi szokásos kérdésben; azonban a szülői jogok és kötelezettségek gyakorlásával kapcsolatos minden fontos kérdésben (a gyermek vagyonának kezelése, a gyermek külföldre vittele, állampolgárság, egészségügyi ellátáshoz való hozzájárulás, szakképzés) a másik szülő beleegyezése is szükséges. Ha a szülők nem tudnak megegyezni valamely kérdésben, a döntést bármelyikük indítványa alapján a bíróság hozza meg.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A bíróság rendelkezhet a felügyelet két szülő által felváltva történő gyakorlásáról is (együttes felügyelet), ha mindketten alkalmasak a gyermek felnevelésére és érdekeltek annak felügyeletében, továbbá ha ez a megoldás a gyermek érdekét és szükségleteinek jobb kielégítését szolgálja. Ha legalább az egyik szülő egyetért a közös felügyelettel, a bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy a közös felügyelet a gyermek érdekét szolgálja-e.

Lásd az előző kérdésekre, különösen a 8. kérdésre adott választ.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Ahhoz a körzeti bírósághoz kell benyújtani a szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos kérelmeket, amelynek körzetében a kiskorú gyermek lakik. Nem kell alaki szabályokat betartani, és iratokat sem kell csatolni, mivel az ilyen eljárást a bíróság saját hatáskörében megindíthatja. A kérelem tartalmától függ, hogy milyen dokumentumokat kell benyújtani; általában a gyermek születési anyakönyvi kivonatára van szükség.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Egyszerűsített és kevésbé szigorú alakiságokkal együtt járó eljárást folytatnak le. Lehetőség van ideiglenes végzés kiadására, amely sürgősségi eljárás formájában történik.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A szülői jogok és kötelezettségek tárgyában folytatott valamennyi eljárás mentes a bírósági illetékek alól. A szlovák költségmentességi rendszer jelenleg a bírósági illetékek megfizetése alóli mentességre és a díjmentesen igénybe vehető jogi képviselő biztosítására korlátozódik. A szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos eljárások nemperes jellegére való tekintettel csak nagyon kevesen élnek az ügyvédi képviselőlet lehetőségével. Ha azonban a bíróság a fél érdekeinek védelme érdekében szükségesnek véli a képviselőletet, saját hatáskörében díjmentesen biztosíthat jogi képviselőt – ideértve az ügyvédet is –, amennyiben az adott személy eleget tesz a bírósági illetékek alóli személyes mentesség törvényes feltételeinek.

Minden olyan felet, aki költségmentességet kér és aki megfelel a bírósági illeték alóli mentesség feltételeinek, a bíróság a jogi segítségnyújtó központhoz irányít. A feleket tájékoztatja erről a lehetőségéről. A bíróság teljes vagy részleges mentességet adhat a bírósági illetékek megfizetése alól, ha ezt a szülők körülményei indokolják, továbbá feltéve, hogy a kérelem nem minősül visszaélésszerű vagy nyilvánvalóan hiábavaló joggyakorlásnak vagy védekezésnek. Eltérő bírósági döntés hiányában a mentesség a teljes eljárásra vonatkozik és visszamenőleges hatályú. A határozat meghozatala előtt megfizetett illetéket azonban nem térítik vissza.

A költségmentesség rendszerét és a támogatás terjedelmét az anyagilag rászoruló személyeknek nyújtott költségmentességről szóló 327/2005. sz. törvény határozza meg, amely egy költségmentességgel foglalkozó központot is létrehoz, hogy támogatást nyújtson azoknak a természetes személyeknek, akik nem rendelkeznek pénzügyi eszközökkel ahhoz, hogy jogaik gyakorlása és védelme érdekében jogi szolgáltatásokat vegyenek igénybe.

13 Lehető-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen, lehetséges fellebbezni a szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos határozat ellen.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

Kiskorú gyermekekkel kapcsolatos határozatok végrehajtása esetén az a bíróság illetékes, amelynek illetékességi területén a szülők megállapodása vagy más jogi eszközök által meghatározottak szerint a kiskorú tartózkodik. A határozat végrehajtására alkalmazott eljárásra a 161/2015. sz. törvény – a polgári nemperes eljárásról szóló törvénykönyv – vonatkozik. A kiskorú gyermekekkel kapcsolatos ügyekben hozott határozatok végrehajtásának részleteit a Szlovák Köztársaság Igazságügyi Minisztériumának 207/2016. sz. rendelete tartalmazza, ami a külföldi határozatok végrehajtására is alkalmazandó.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Az Európai Unió más tagállamainak bíróságai által a szülői jogok és kötelezettségek tárgyában hozott határozatokat a Szlovák Köztársaságban különleges eljárás nélkül, a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelettel (annak 21. cikke (1) bekezdésével) összhangban elismerik, azaz nincs szükség a határozat végrehajthatóvá nyilvánítására.

Egy érdekelt fél azonban kérelmezheti, hogy egy másik tagállamban a szülői jogok és kötelezettségek tárgyában kibocsátott határozatot nyilvánítsanak végrehajthatóvá, és ekkor a rendelet III. fejezetének 2. szakaszában meghatározott eljárást kell alkalmazni.

A kérelmet ahhoz a körzeti bírósághoz kell benyújtani, amelynek illetékességi területén a gyermek lakik, vagy – ha a gyermek nem rendelkezik lakóhellyel Szlovákiában – amelynek illetékességi területén a gyermek tartózkodási hellyel rendelkezik; ha ilyen bíróság sincs, a Pozsonyi I. sz. Körzeti Bíróság az illetékes.

A határozat elismerésére vagy végrehajthatóvá nyilvánítására irányuló kérelemhez csatolni kell a szülői jogokra és kötelezettségekre vonatkozó olyan határozatot, amely megfelel a hitelesség igazolására vonatkozó követelményeknek, továbbá egy, a határozatot igazoló olyan okiratot, amelyet az érdekelt fél kérelmére az eredeti eljárás helye szerinti bíróság, vagyis az a bíróság bocsát ki, amelyik a szülői jogokra és kötelezettségekre vonatkozó határozatot hozta.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom egy másik tagállamban meghozott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének és végrehajtásának megtámadása érdekében? Melyik eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos határozatok elismerése iránti kérelmek (és az elismerés megtagadása iránti kérelmek) tekintetében a gyermek lakóhelye szerinti körzeti bíróság, vagy ha a gyermek nem a Szlovák Köztársaságban rendelkezik lakóhellyel, a Pozsonyi I. sz. Körzeti Bíróság (*Okresný súd Bratislava I*) illetékes.

A szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos határozatok végrehajtása iránti kérelmek (és a végrehajtás megtagadása iránti kérelmek) tekintetében a kiskorú lakóhelye szerinti körzeti bíróság, vagy ha az illetékes bíróság nem ismert vagy nem képes időben beavatkozni, az a körzeti bíróság illetékes, amelynek illetékességi területén a kiskorú tartózkodik.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos eljárásokban a szlovák bíróság csak akkor hoz határozatot, ha a gyermek szokásos tartózkodási helye a Szlovák Köztársaságban van. Ha a gyermek nem a Szlovák Köztársaságban él, de itt van a szokásos tartózkodási helye, vagy ha a szülők nem a Szlovák Köztársaságban élnek, illetve eltérő országok állampolgárai, akkor a szlovák jog rendelkezéseit a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló hágai egyezményrel összhangban kell alkalmazni (hiv. szám: 344/2002) (az egyezmény III. fejezete).

A nemzetközi magánjogról és eljárásjogról szóló 97/1963. sz. törvény szerint a szülők és gyermekek közötti kapcsolatra – a szülői jogok és kötelezettségek keletkezését és megszűnését is beleértve – a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti ország joga az irányadó. Kivételes esetben a bíróság más ország jogát is figyelembe veheti, ha szoros kapcsolat áll fenn az adott ügygel, és ha ez a gyermek vagy vagyonának védelme érdekében szükséges. A gyermek eredeti szokásos tartózkodási helye szerinti ország jogának megfelelő szülői jogok és kötelezettségek érvényesek maradnak azt követően is, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye megváltozik. Ha valamelyik szülő nem rendelkezett a szlovák jog alapján a szülőt megillető szülői jogokkal és kötelezettségekkel, akkor e jogokat és kötelezettségeket akkor szerzi meg, amikor a Szlovák Köztársaság a gyermek szokásos tartózkodási helyévé válik. A szülői felügyelet gyakorlására a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga vonatkozik.

A nemzetközi magánjogról és eljárásjogról szóló törvény rendelkezéseit csak nemzetközi megállapodás hiányában vagy akkor lehet alkalmazni, ha a fennálló nemzetközi megállapodás nem tartalmaz kollíziós jogi kritériumokat az alkalmazandó jog meghatározására.

Az 1996. évi hágai egyezmény mellett a Szlovák Köztársaságot kötelezi számos olyan kétoldalú megállapodás is, amelyek az alkalmazandó jogra vonatkozó rendelkezéseket tartalmaznak, és a szülői jogokra és kötelezettségekre vonatkozó eljárásokban ezek a rendelkezések elsőbbséget élveznek a nemzetközi magánjogról és eljárásjogról szóló törvény rendelkezéseivel szemben. A szóban forgó megállapodások a következők:

Bulgária: Megállapodás a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Bolgár Népköztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Szófia, 1976. november 25., 3/1978. sz. rendelet).

Horvátország, Szlovénia: Megállapodás a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Belgrád, 1964. január 20., 207/1964. sz. rendelet).

Magyarország: Szerződés a Magyar Népköztársaság és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Pozsony, 1989. március 28., 63/1990. sz. rendelet).

Lengyelország: Megállapodás a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Lengyel Népköztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi, munkajogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Varsó, 1987. december 21., 42/1989. sz. rendelet).

Románia: Megállapodás a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Román Népköztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Prága, 1958. október 25., 31/1959. sz. rendelet).

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 06/04/2023

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.